

Pitch voor het WAB Congres op 3 juni 2025

Allereerst wil ik mijzelf graag even voorstellen. Mijn naam is Annet Muller-ter Veen. Ik heb een bacheloropleiding in Onderwijs, een bacheloropleiding in Psychologie en een Master of Science in Healthy Ageing and Healthy Society. Vanuit deze positie ben ik adviseur van de Stichting Wij(s) met Wolven en van de internationale vereniging Wolfstop Europe. De stichting Wij(s) met Wolven is opgericht als vertegenwoordiger van inwoners van Nederland die, om diverse redenen, bezorgd zijn over de aanwezigheid van wolven en het groeiende aantal wolven in ons kleine land. Namens hen heb ik twee enquêtes uitgevoerd met meer dan 3.000 respondenten in Nederland over de zorgen die mensen hebben over wolven in hun omgeving.

Op de kaart van Europa neemt Nederland slechts een piepklein plekje in. In dit kleine land wonen meer dan 18 miljoen mensen. Ons land kent geen wildernis, alleen gecultiveerde natuur in een sterk gemodelleerde en verstedelijkte omgeving. Die gecultiveerde natuur bestaat uit versnipperde gebieden. Het grootste gebied is de Veluwe, dat ook gevuld is met dorpen en steden en doorkruist wordt door snelwegen en spoorlijnen. In het dichtbevolkte stedelijke gebied van de provincie Utrecht ligt een nationaal park van ongeveer 100 km², eveneens doorsneden door wegen en spoorlijnen. In het noorden van Nederland zijn twee natuurparken van respectievelijk 61 en 37 km². Veel mensen wonen en werken binnen de grenzen van deze genoemde nationale parken. En in al deze gebieden zijn wolvenroedels aanwezig. Wolven die zich in een paar jaar tijd snel hebben vermenigvuldigd. Daarnaast blijven jonge wolven uit Duitsland ons land binnenkomen op zoek naar een eigen territorium.

Door het gebrek aan ongerepte natuur en een bevolkingsdichtheid van 533 mensen per km² is het voor wolven in Nederland onmogelijk om contact met menselijke activiteiten te vermijden. Deze natuurgebieden, die ook voor recreatie worden gebruikt, trekken jaarlijks miljoenen bezoekers. Hierdoor is de kans groot dat wolven gewend raken aan mensen en hun natuurlijke angst verliezen. Ze komen steeds vaker in de buurt van mensen. Niet alleen dat – vorig jaar werd een vijfjarig kind gebeten terwijl het in het bos speelde, en bij een ander voorval zagen ouders hoe een wolf uit de struiken kwam, hun tweejarige dochter omvergooide en op haar borst ging staan. Recentelijk waren er twee verschillende bijtincidenten – één op de Veluwe en één in Utrecht – waarbij vrouwen in hun bovenbeen werden gebeten. En hoewel het normaal is dat wolven honden aanvallen, is het niet normaal dat dit gebeurt terwijl de honden aangeliind zijn of zich dichtbij mensen bevinden. Toch is dit op verschillende locaties in ons land meerdere keren voorgekomen.

Als we het over wolven en emoties hebben, gaat het verder dan primaire gevoelens. Het gaat niet alleen om houden van of bang zijn voor wolven. Nee – het gaat om hoe de aanwezigheid van wolven in werk- en leefomgeving het dagelijks leven van mensen beïnvloedt. Ik zal uitleggen wat de duizenden mensen die ik vertegenwoordig ons hebben verteld.

In de media en door politici worden veehouders die veel wolfsslachtoffers onder hun dieren hebben vaak niet serieus genomen. Hun leed wordt afgedaan met het argument dat hun dieren toch uiteindelijk naar de slacht gaan. Deze mensen ervaren dat als kwetsend, en het maakt hen boos en verdrietig.

Maar daarnaast zijn er duizenden mensen die weidedieren houden als hobby. Deze dieren hebben namen en worden als familie beschouwd. Deze mensen voelen zich machteloos om hun dieren te beschermen tegen wolven. Wolven, waarvan zij weten dat zij vorige week nog de dieren van hun burens aanvielen – ondanks wolfwerend hekwerk. Zij voelen dat ze tekortschieten in de zorg voor hun dieren, omdat ze hen veel vaker dan gewenst in stallen moeten houden in plaats van in de wei waar ze eigenlijk horen.

Ondernemers hebben zich bij ons gemeld. Bijvoorbeeld: na het bijtincident met het vijfjarige meisje moesten gebieden rondom hun restaurants of campings maandenlang gesloten blijven tijdens het hoogseizoen om veiligheidsredenen. Ze verloren daardoor maanden aan inkomen voor hun gezinnen. Dit veroorzaakt veel stress, en ze maken zich zorgen over wat er zal gebeuren naarmate de wolvenpopulatie groeit en de kans op incidenten toeneemt.

Veel ondernemers met dierenbedrijven zijn gestopt omdat zij hun dieren niet meer op een manier kunnen houden die past bij hun bedrijfsfilosofie.

Veel mensen ervaren angst, en velen leven onder chronische stress. Er is angst voor de veiligheid van hun dieren, maar ook angst om te wandelen, fietsen en recreëren in wolventerritorium. Kinderen durven niet meer alleen naar school te fietsen. Er is ook angst om in het donker buiten te zijn in wolvengebieden. Daarnaast zijn er kwetsbare mensen, zoals blinden, die niet meer met hun geleidhond naar buiten durven in hun eigen buurt, omdat meerdere honden zijn aangevallen door wolven. Hiermee verliezen zij hun zelfredzaamheid. Chronische stress leidt tot verschillende gezondheidsproblemen, zoals hartklachten, depressies en emotionele trauma's.

Dierenartsen vertelden me dat ze 's ochtends soms de telefoon bijna niet op durven te nemen, wetende dat ze weer schapen moeten behandelen die aangevallen zijn en ondanks hun ernstige verwondingen nog leven. Er zijn periodes dat ze wekenlang elke ochtend met zulke verschrikkelijke taferelen worden geconfronteerd, waardoor ze nachtmerries, slapeloosheid, chronische stress en PTSS-klachten ontwikkelen.

Diverse artsen en psychologen die contact hebben gehad met de stichting Wij(s) met Wolven melden een groeiend aantal patiënten met gezondheidsklachten gerelateerd aan chronische stress door zorgen over wolven in hun leef- of werkomgeving, waaronder hartproblemen, depressie en PTSS.

Veel mensen zijn boos. Boos omdat ze het gevoel hebben dat hun zorgen niet serieus worden genomen en omdat ze het idee hebben dat alles in Nederland lijkt te draaien om 'wennen aan de wolven', terwijl hun leven op zijn kop wordt gezet door de aanwezigheid van wolven in hun omgeving. Dit zorgt bij hen voor een gevoel van machteloosheid, vooral omdat berichtgeving in de media en informatie van verschillende organisaties vaak niet overeenkomen met wat mensen daadwerkelijk ervaren. Dit leidt tot toenemend onbegrip naar elkaar toe, wat de samenleving als geheel ontwricht. Incidenten hebben ook laten zien dat hulpdiensten niet adequaat reageren en dat hulpverleners aarzelen om in te grijpen bij wolvenincidenten. Dit komt grotendeels doordat mensen bang zijn voor juridische consequenties ten aanzien van hun handelen in een noodsituatie.

Mensen voelen zich ook gekwetst wanneer ze worden beschuldigd van wolvenhaat. Die beschuldiging is onterecht. De meeste van deze mensen zijn dierenliefhebbers en zij vinden het schrijnend dat er in ons land al meer dan 50 wolven zijn omgekomen in het verkeer. Ze ervaren een innerlijk conflict – ze voelen stress door de aanwezigheid van wolven en zijn opgelucht als er minder zijn, maar zijn ook verdrietig om het lot dat zoveel wolven treft.

Omdat de situatie in Nederland naar mijn mening zeer complex is, doe ik een oproep aan u als wetenschappers om deze informatie serieus te nemen. Er is een unieke situatie ontstaan in Nederland: zoveel wolven passen zich aan het leven in een sterk gecultiveerde en verstedelijkte omgeving aan, met een grote kans op gewinning aan mensen. De zorgen en ervaringen van mensen zijn niet gebaseerd op theorieën of opgeklopte verhalen, maar op wat daadwerkelijk gebeurt in hun directe omgeving. In de winter en nazomer zijn er bijna dagelijks meerdere aanvallen van wolven op vee, en incidenten met mensen en kinderen nemen sinds vorig jaar ook daadwerkelijk toe.

U bent waarschijnlijk allemaal bekend met de vier factoren die het risico op aanvallen door wolven verhogen, zoals beschreven in het rapport *The Fear of Wolves* van de Noorse wetenschapper John Linnell. Voor Nederland zijn twee van deze vier factoren van toepassing, namelijk: habituatie en een sterk gecultiveerde omgeving.

Deze realiteit in Nederland brengt mij ertoe u als wetenschappers formeel op te roepen: ik daag u uit om dit belangrijke onderwerp op te pakken voor wetenschappelijk onderzoek – een onderwerp dat tot nu toe grotendeels vermeden is. Ik zou graag zien dat er wetenschappelijk onderzoek wordt gedaan naar deze unieke situatie met wolven in Nederland en het effect hiervan op de volksgezondheid op de lange termijn.

Wie van u neemt deze uitdaging aan?